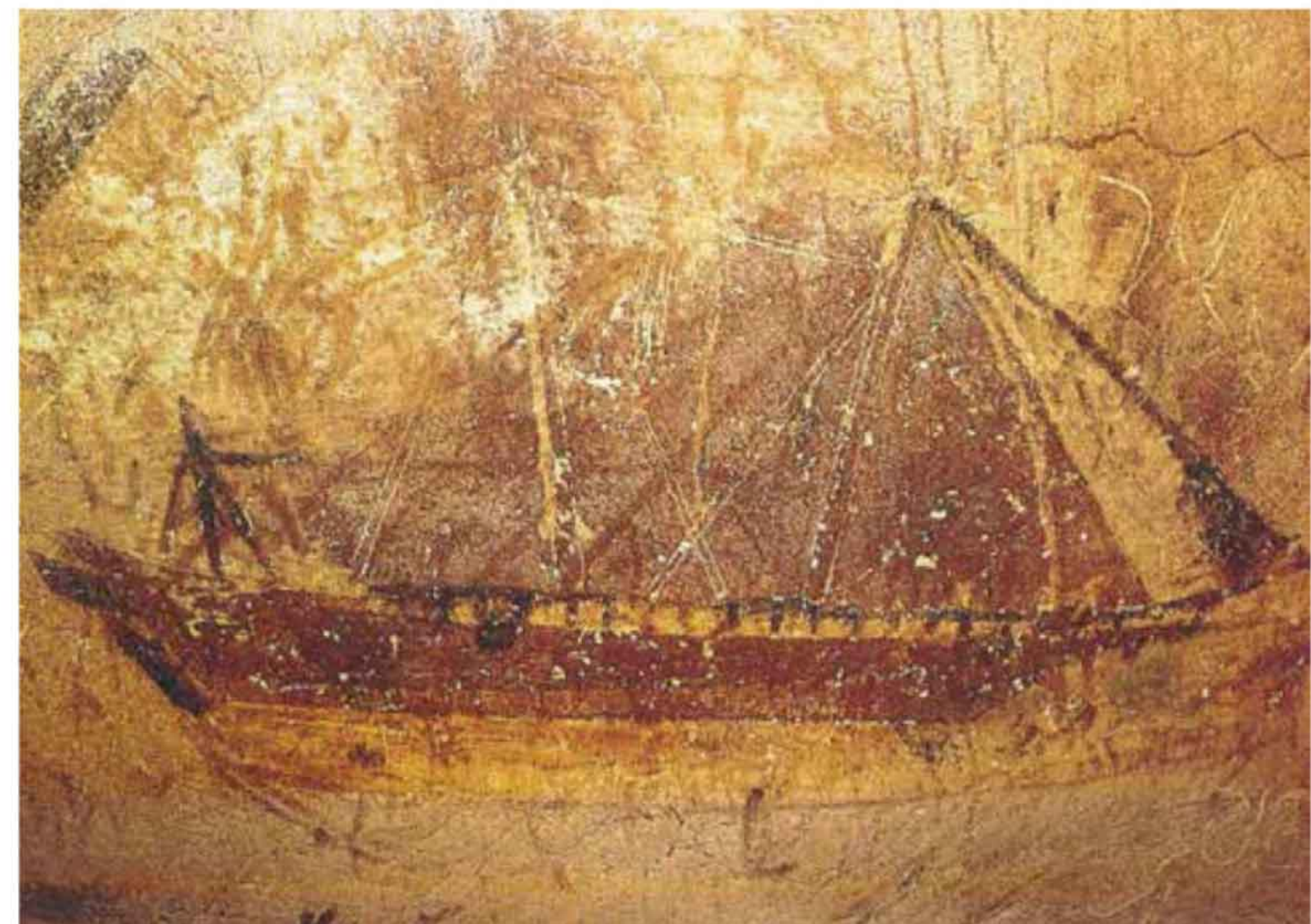

“ศรีวิชัย” ในประวัติศาสตร์ภาคใต้

บริเวณภาคใต้ของประเทศไทยส่วนหนึ่งของคาบสมุทรมาลายู ซึ่งมีลักษณะเป็นแผ่นดินต่อเนื่องมาจากดินแดนภาคพื้นทวีปที่ยื่นออกไปในทะเล จึงเป็นภูมิศาสตร์สำคัญที่ทำให้พื้นที่บริเวณนี้พบหลักฐานการติดต่อค้าขายของมนุษย์ในยุคสมัยต่าง ๆ ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ จนกระทั่งเข้าสู่สมัยประวัติศาสตร์ ได้ปรากฏศิลปวัฒนธรรมที่มีรูปแบบเฉพาะของตนเอง ที่เรียกกันว่า “ศรีวิชัย” ซึ่งเป็นยุคสมัยหนึ่งในการจัดแบ่งประวัติศาสตร์และโบราณคดีในประเทศไทย รวมทั้งมีความสัมพันธ์กับดินแดนข้างเคียงในเขตหมู่เกาะทะเลใต้อีกด้วย

บริเวณด้านหน้าถ้ำพญานาค อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่

ภาพเขียนสี ภาพเรือคล้ายสำเภากจีน (ซ้าย) และภาพเรือใบ (ขวา)
แหล่งภาพเขียนสี ถ้ำพญานาค อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่

จากหลักฐานทางโบราณคดีอาจกล่าวได้ว่า เมื่อประมาณ ๕,๐๐๐ - ๖,๐๐๐ ปีมาแล้ว กลุ่มชนสมัยก่อนประวัติศาสตร์บนคาบสมุทรภาคใต้จะอาศัยอยู่บริเวณถ้ำของภูเขาหินปูน ซึ่งกระจายอยู่ทั่วไป เช่น ในเขตจังหวัดชุมพร จังหวัดกระบี่ จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นต้น ดังพบหลักฐานว่า ผู้คนในสมัยนี้ใช้เครื่องมือหินกะเทาะ เครื่องมือหินขัด รู้จักการทำภาชนะดินเผา และการทำผ้าจากเส้นใยของเปลือกไม้ ตลอดจนรู้จักการขัดแต่งหิน และเปลือกหอยเพื่อใช้เป็นเครื่องประดับ

นอกจากนี้ ยังได้พบภาพเขียนสีในถ้ำต่าง ๆ เช่น ที่ถ้ำผีหัวโต อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ที่เขาเขียน อำเภอเมืองพังงา จังหวัดพังงา และที่เกาะทะลุ อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา เป็นต้น กลุ่มชนสมัยก่อนประวัติศาสตร์นี้ ยังดำรงชีวิตแบบดั้งเดิมสืบเนื่องมาจนถึงเมื่อประมาณ ๓,๐๐๐ ปีมาแล้ว หรือ ๕๐๐ ปี ก่อนพุทธกาล จึงเคลื่อนย้ายลงมาตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่ราบและหมู่เกาะต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณที่ราบลุ่มเหมาะแก่การเพาะปลูกของชายฝั่งทะเลด้านตะวันออก ลักษณะของสังคมพัฒนาไปเป็นสังคมเกษตรกรรม ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาบ้านเมืองเข้าสู่สมัยประวัติศาสตร์

เส้นทางในการเดินเรือทางทะเล คริสต์ศตวรรษที่ ๑

ที่มา : บุญยฤทธิ์ ฉายสุวรรณ ,๒๕๕๐ ,หน้า ๑๒๖.

ภาพเขียนสี ภาพเรือคล้ายเรือกำปั่นยุโรป แหล่งภาพเขียนสี ถ้ำพญานาค อำเภอกะปี่ จังหวัดกระบี่

จากหลักฐานทางโบราณคดี ได้แก่ กลองมโหระทึกสำริดและโบราณวัตถุในวัฒนธรรม
ดองซอน แสดงว่าเมื่อราวพุทธศตวรรษที่ ๕ ผู้คนในดินแดนภาคใต้ได้มีการติดต่อกับชุมชน
วัฒนธรรมโลหะในดินแดนข้างเคียงในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อีกทั้งยังแสดงให้เห็นว่ากลุ่มชน
สมัยนี้ มีความสามารถในการเดินทางทางทะเลและรู้จักการใช้ประโยชน์จากลมมรสุม จนกระทั่ง
ราวพุทธศตวรรษที่ ๘ - ๑๒ ได้พบหลักฐานการติดต่อค้าขายอย่างกว้างขวางในคาบสมุทรภาคใต้
ดังพบโบราณวัตถุจากต่างชาติหลากหลายวัฒนธรรม เช่น กรีก โรมัน อาหรับ อินเดีย และจีน

เนื่องด้วยคาบสมุทรภาคใต้ของประเทศไทยตั้งอยู่ในตำแหน่งเกือบกึ่งกลางของเส้นทาง
เดินเรือระหว่างจีนกับอินเดีย ดังนั้นการเดินทางติดต่อค้าขายโดยทางเรือจึงจำเป็นต้องผ่านและ
แวะพักตามเมืองท่า และชุมชนต่าง ๆ เป็นระยะไปตามปลายทาง ส่งผลให้เมืองท่าและชุมชน
บนคาบสมุทรภาคใต้มีโอกาสดูแลและรับอารยธรรมจากชนชาติต่าง ๆ ที่เข้ามาติดต่อค้าขายด้วย
ในช่วงระยะเวลานี้เกิดเมืองท่าสำคัญชายฝั่งทะเล และเมืองตอนในคาบสมุทรตามเส้นทางขนถ่าย
สินค้าหลายแห่ง เมืองท่าสำคัญทางชายฝั่งทะเลตะวันตก ได้แก่ เมืองดักโกลา

ลูกปัดสีต่าง ๆ

พ่อค้าวาณิชในเรือเดินทะเล
จิตรกรรมฝาผนังที่วัดมณีมาราม วัดไทยในอำเภอตุมปัต รัฐเกอลันตัน มาเลเซีย

ส่วนทางตะวันออก ปรากฏชื่ออยู่หลายเมือง เช่น ดันซุน ลังเจียซู พันพัน ฉีตู มลายู โหลิง โฟซิ (ซิลิโฟซิ) ตันมาหลิง เป็นต้น ชุมชนเหล่านี้เจริญขึ้นจากการเป็นเมืองท่าค้าขายทางทะเลกับต่างชาติ เรือที่เข้ามาค้าขายจะจอดพักเพื่อขนถ่ายสินค้า และหลบคลื่นลม รวมทั้งหาเสบียง และแลกเปลี่ยนค้าขาย เป็นเสมือนตลาดกลางที่จะหาซื้อสินค้าต่าง ๆ ได้ง่าย ทั้งนี้เป็นผลมาจากความผันผวนทางการเมืองในเส้นทางการค้าสายแพรวไหมทางบก บ้านเมืองต่าง ๆ จึงหันมาใช้เส้นทางการค้าทางทะเล

หลักฐานทางโบราณคดีต่างวัฒนธรรมที่เก่าแก่ที่สุดมีอายุราวพุทธศตวรรษที่ ๑ - ๓ ได้แก่ ลูกปัดแก้วมีตาของโรมัน พบในแหล่งโบราณคดีควนลูกปัด อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ และคันฉ่องสำริดจีนสมัยราชวงศ์ฮั่น พ.ศ. ๓๓๗ - ๗๖๓ พบที่อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช สินค้าที่เป็นที่ต้องการของพ่อค้าชาวตะวันตกที่เข้ามาติดต่อกับค้าขายได้แก่ ผ้าไหม เครื่องถ้วยชาม และของป่าพื้นเมือง เช่น เครื่องเทศ ส่วนสินค้าที่พ่อค้าจีนต้องการส่วนใหญ่เป็นของมีค่า เช่น ไข่มุก นอแรด อัญมณี และเครื่องเทศต่าง ๆ

ที่มา : บุญยฤทธิ์ ฉายสุวรรณ ,๒๕๕๐ ,หน้า ๑๓๘.

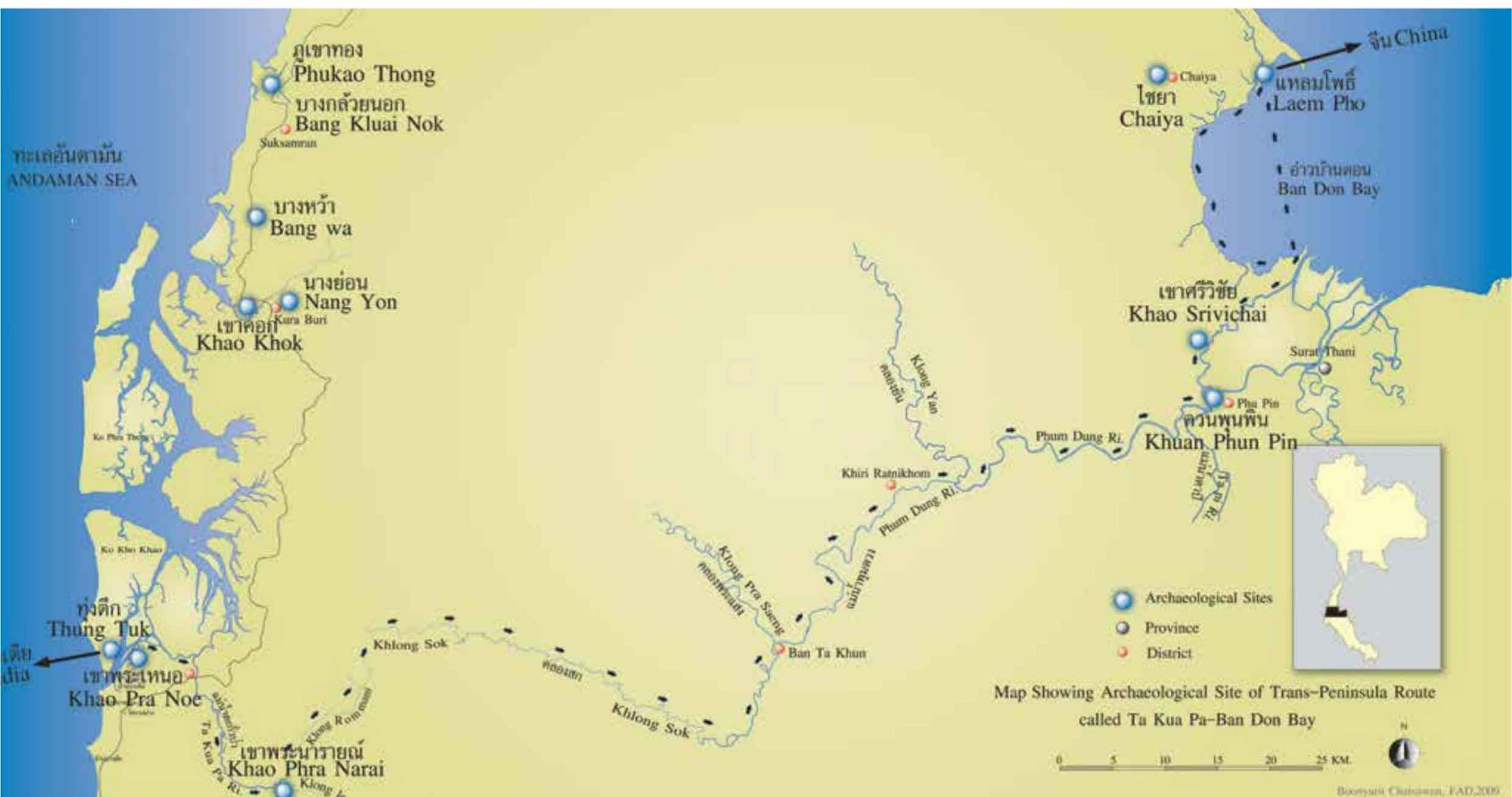
ลูกปัดแก้ว เขียนลายรูปนก อายุประมาณพุทธศตวรรษที่ ๖ - ๑๑ พบที่ ควนลูกปัด อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่

ลูกปัด ทินคาร์เนเลียน รูปสิงห์และเต่า
อายุประมาณพุทธศตวรรษที่ ๖ - ๑๑
พบที่ ควนลูกปัด อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกระบี่

ช่วงระหว่างพุทธศตวรรษที่ ๕ - ๑๐ เขาสามแก้ว จังหวัดชุมพร เป็นแหล่งลูกปัดแก้วและหินมีค่าที่สำคัญ เช่น คาร์เนเลียน ทำเป็นลายเส้น ฝังลงไปในเนื้อหิน และโอนิคซ์ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังพบหลักฐานที่แสดงถึงการติดต่อกับอินเดีย คือ จารึกอักษรพราหมี การติดต่อกับเวียดนาม คือ กลองมโหระทึก ที่เกาะคอเขา จังหวัดพังงา ลักษณะเป็นเกาะอยู่ใกล้ปากน้ำตะกั่วป่า ชุมชนที่เกาะคอเขา นี้ มีการติดต่อสัมพันธ์กับชุมชนที่แหลมโพธิ์ อำเภอยะยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งอยู่อีกฝั่งหนึ่งของคอคอดกระ

ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวนี้ ชุมชนในบริเวณคาบสมุทรภาคใต้มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว อันเกิดจากการสั่งสมความรู้จากภายในประกอบกับการติดต่อกับชาวต่างชาติ ทำให้ชุมชน หรือสถานการการค้าต่าง ๆ ได้พัฒนาขึ้นเป็นบ้านเมือง มีผู้ปกครองหรือเจ้าเมือง และมักรับรูปแบบวัฒนธรรมจากอินเดียมาใช้เกือบทั้งสิ้น

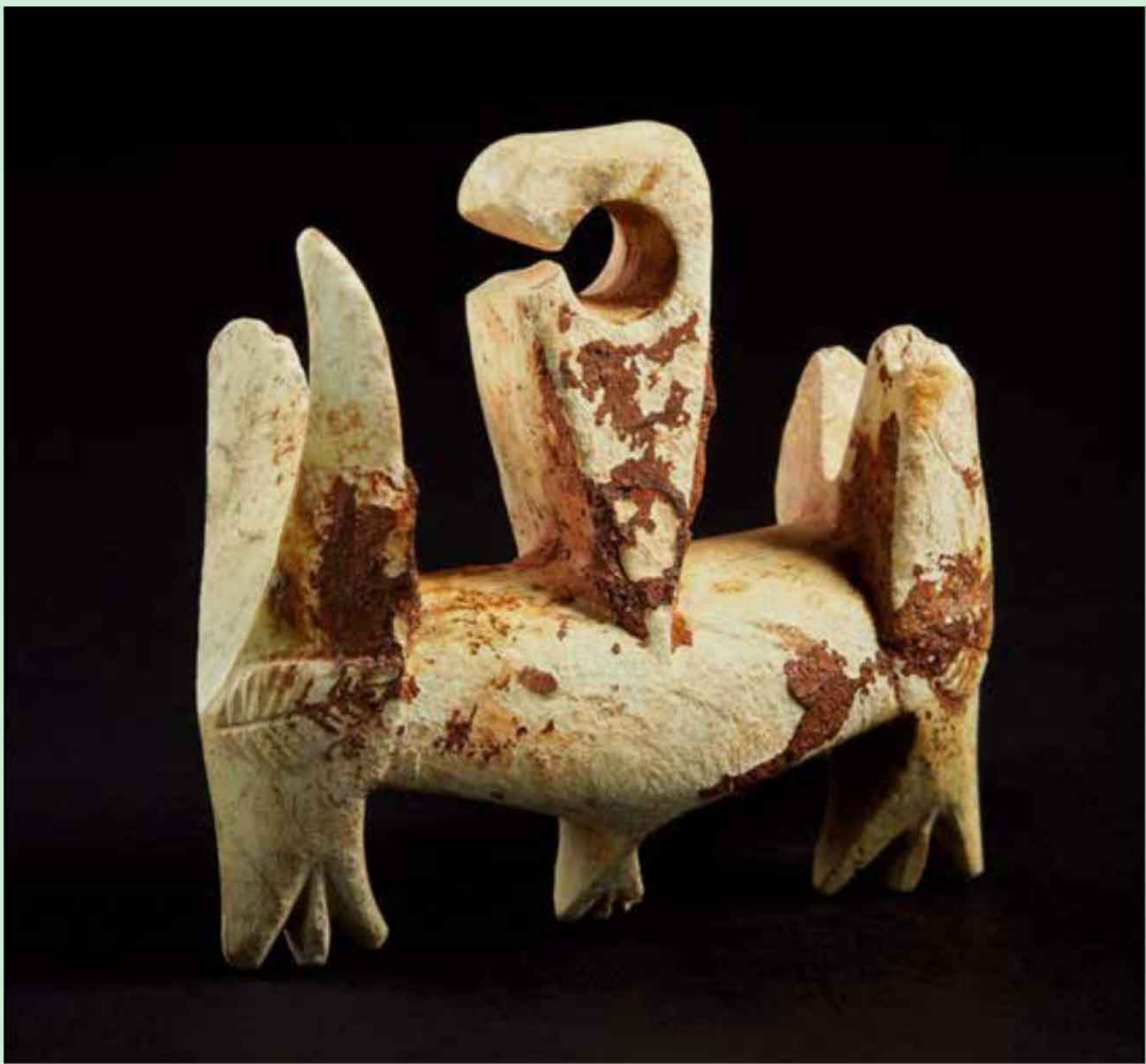

แผนที่แหล่งโบราณคดีที่มีความสัมพันธ์ตามเส้นทางลำน้ำ เส้นทางข้ามคาบสมุทรตะกั่วป่า - อ่าวบ้านดอน

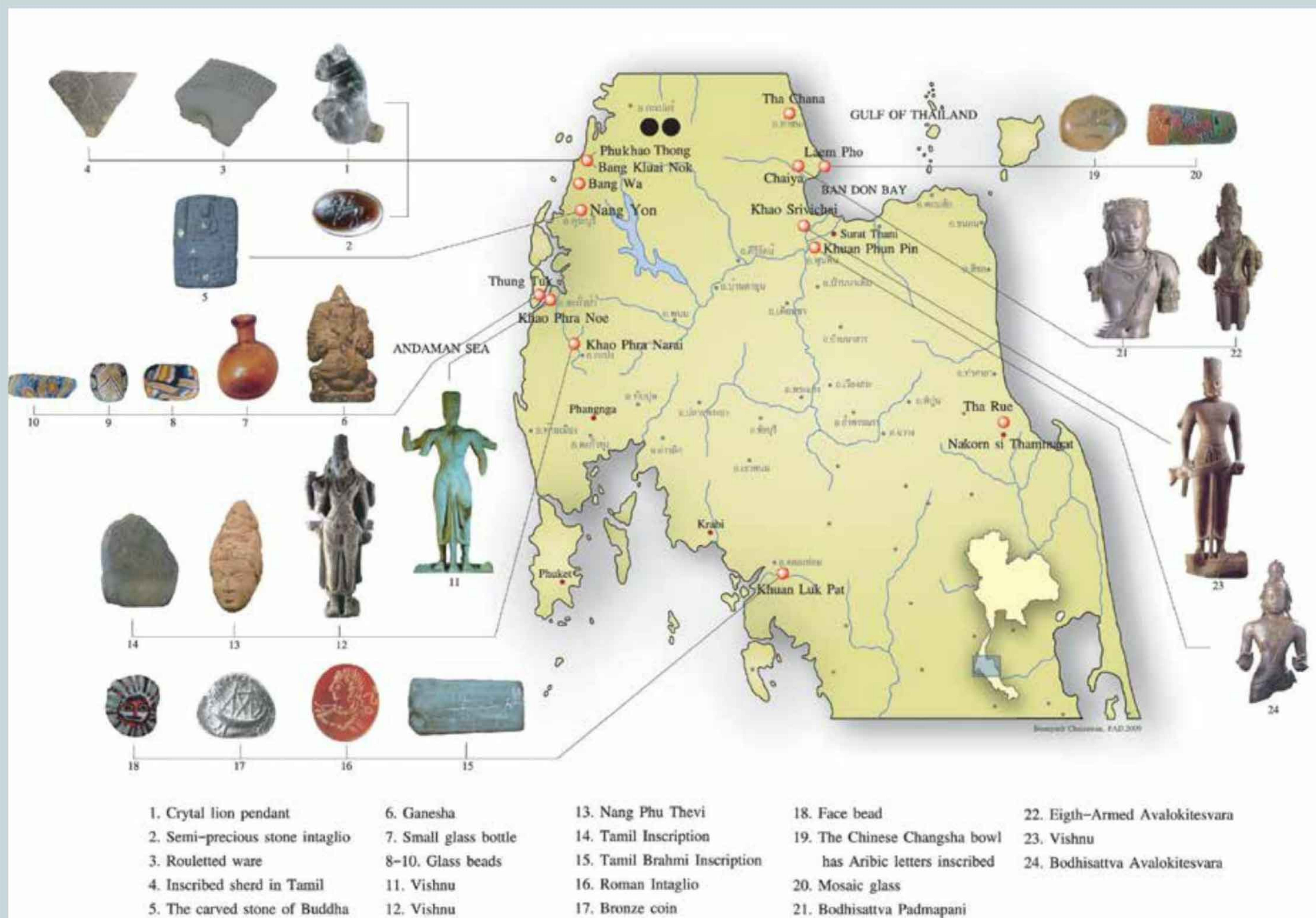
ที่มา : บุญยฤทธิ์ ฉายสุวรรณ ,๒๕๕๐ ,หน้า ๑๕๘.

ภาชนะดินเผามีปูนย่นที่ฐาน อายุประมาณพุทธศตวรรษที่ ๕ - ๖
พบที่ แหล่งโบราณคดีถ้ำเสือ อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง

จีห้อยคอรูปสัตว์ ๒ หัว
พบที่ แหล่งเขาเสก อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร พุทธศตวรรษที่ ๕ - ๖

The map illustrating the important archaeological sites and artifacts

แผนที่แสดงตำแหน่งแหล่งโบราณคดีและโบราณวัตถุสำคัญบริเวณตอนกลางคาบสมุทรมาลายู

ที่มา : บุญฤทธิ์ ฉายสุวรรณ , ๒๕๕๐ , หน้า ๑๒๔.

เหรียญสำริด ด้านหนึ่งเป็นรูปหัว ส่วนอีกด้านหนึ่งเป็นรูปเรือ อายุประมาณพุทธศตวรรษที่ ๖ - ๑๑
พบที่ ควนลูกปัด อำเภอลองท่อม จังหวัดกระบี่

เหรียญสำริดเลียนแบบเหรียญโรมัน อายุประมาณพุทธศตวรรษที่ ๖ - ๑๑
พบที่ ควนลูกปัด อำเภอลองท่อม จังหวัดกระบี่

ตราประทับหินสีน้ำตาล
ตัวอักษรปัลลวะ
ภาษาและอายุไม่สามารถระบุได้
พบที่ ควนลูกปัด อำเภอลองท่อม จังหวัดกระบี่

ตราประทับอักษรพราหมี
พบที่ ควนลูกปัด อำเภอลองท่อม จังหวัดกระบี่

ตราประทับ หินคาร์เนเลียน
อักษรปัลลวะภาษาสันสกฤต
อายุประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๑ - ๑๒
พบที่ ควนลูกปัด อำเภอลองท่อม จังหวัดกระบี่

หินคาร์เนเลียนจำหลัก รูปไถ่คู่หันหน้าเข้าหากัน
อายุประมาณพุทธศตวรรษที่ ๖ - ๑๑
พบที่ ควนลูกปัด อำเภอลองท่อม จังหวัดกระบี่